

# HOE GOD VERDWEEN UIT DE SLAAPKAMER

door Martin Maassen

**"A**ls iemand homo is, naar God zoekt en goede intenties heeft, wie ben ik om hem te veroordelen." Deze recente uitspraak van de vrolijke knuffelpaus Franciscus sloeg bij velen in als een bom. Voor het eerst sinds mensenheugenis toonde een paus clementie met de *homofiele medemens*. Dat de paus daarbij alleen doelde op celibatair levende homo's deed aan het feest der vrijzinnigen niets af. Eindelijk een paus die iets positiefs te melden had.

## God nestelt zich in de slaapkamer

Rimmer Mulder, oud-journalist van ondermeer *Trouw* en de *Leeuwarder Courant* betoogt in zijn boek *Seks en de kerk* dat de grootste kerken van Nederland eeuwenlang consequent negatief

hebben gesproken over alles wat riekte naar zedeloosheid. Voorbehoedmiddelen, masturbatie, seks voor of buiten het huwelijk, homoseks, het waren gruwelen in *des Heren ogen*. Kerkvader Augustinus zag de geslachtsdaad als het toppunt van zondigheid. Door de zondeval van Adam en Eva was de innerlijke harmonie verloren gegaan. De apostel Paulus zag het huwelijk als de instelling waarin de brandende begeerten konden worden gekanaliseerd. Luther en Calvijn

bouwden voort op die denkrant. Zij verhieven de huwelijkse staat tot de hoogste norm. En, zo stelt Rimmer Mulder vast, "Zo nestelde God zich in de slaapkamers van de gelovige christenen. En daar zou hij heel lang blijven. Om het leerstuk van seks en erfzonde werd een uitgebreid stelsel van regels en geboden heen gebouwd."

Begin achttiende eeuw, na de Franse tijd, was sodomie uit het Nederlandse strafrecht verdwenen. Een eeuw later kwam de christelijke norm tegen homoseksualiteit, door toedoen van de katholieke minister Regout, terug in de wet. Artikel 248-bis Wetboek van Strafrecht verbood homoseksuele contacten van jongeren onder de eenentwintig. Ongeveer vijfduizend mensen zijn op grond van dit anti-homoartikel veroordeeld. Tegelijk met de invoering van 248-bis werden ook de regels voor pornografie strenger en werd er een bordeelverbod ingevoerd.

## Jezus zelf (een zijpaadje)

Over de levenswandel van Jezus, celibatair of niet, wordt veel gespeculeerd. In de evangeliën is niets terug te vinden over zijn intieme leven.

De theoloog

Nico ter Linden houdt het er op dat Jezus "het te druk

had voor relaties met vrouwen." Rimmer Mulder vindt die verklaring niet bevredigend omdat Jezus pas rond zijn dertigste met zijn omzwervingen begon. "Wat hij als puber en twintiger deed is duister. Of zijn discipelen, twaalf jongemannen, iets hadden met vrouwen hoeven we evenmin te weten." Er wordt wel gespeculeerd dat Jezus

...twaalf jongemannen, iets hadden met vrouwen hoeven we evenmin te weten...

iets had met Johannes "de leerling van wie Jezus veel hield." Bij het Laatste Avondmaal zochten die twee volgens de Statenvertaling nadrukkelijk elkaars gezelschap: "Een van zijn

discipelen was aanzittende in den schoot van Jezus." In de Bijbelvertaling van 1951 is er ook lichamelijk contact: "Eén van de discipelen, die Jezus liefhad, lag aan de boezem van Jezus." In de

Nieuwe Bijbelvertaling van 2004 is elke suggestie van lichamelijke genegenheid tussen meester en leerling vermeden: "Eén van hen, de leerling van wie Jezus veel hield, lag naast hem aan tafel."

## Leerstelligheden

De *Heidelberger Catechismus*, tot in jaren

### HOW GOD DISAPPEARED FROM THE BEDROOM

"If someone is homo and seeks God and has good intentions, who am I to judge him." This recent statement by the jolly and cuddly Pope Francis came as a real bombshell to many. For the first time since time immemorial, a Pope showed mercy to his gay fellow man. That the Pope only meant those who are celibate, did not cast a shadow on the joy of the free-thinkers. Finally a Pope with something positive to say.

### GOD SETTLES IN THE BEDROOM

Rimmer Mulder, former journalist of such newspapers as "Trouw" and the "Leeuwarder Courant" argues in his book "Seks en de kerk" (Sex and the Church)

that the largest churches in The Netherlands have consistently spoken negatively about anything that reeked of depravity. Contraceptives, masturbation, sex before or outside of marriage, gay sex, they were abominations in the eyes of our Lord. Father Augustinus saw the sexual act as the epitome of sinfulness. With Adam and Eve's fall from grace, inner harmony had been lost. The Apostle Paul saw marriage as the institution in which burning desires could be channeled. Luther and Calvin continued this way of thinking. They elevated the marital status to the highest norm. And with this, Rimmer Mulder concludes, "God settles in the bedrooms of faithful Christians, and would stay for a very long time. And around this dogma of sex and original sin, an extensive system of rules and regulations was built."

In the beginning of the eighteenth century, after the French period, sodomy had disappeared from the Dutch penal code. A century later, the Christian anti-gay norm made a come-back in the code because of Catholic Minister Regout. Article 248-bis of the Penal Law banned homosexual contacts of youths under twenty-one. Approximately 5,000 people were convicted on the basis of this anti-gay article. At the same time as the adoption of 248-bis, the rules on pornography became stricter, and a brothel ban was also introduced.

### JESUS HIMSELF

There has been much speculation about the life of Jesus, celibate or not. In the gospels, nothing can be found on his intimate life. Theologian Nico ter Linden

leaves it at "Jesus was too busy for relationships with women." Rimmer Mulder does not think this explanation is satisfactory as Jesus only started his wanderings at the age of thirty. "What he was doing as a teenager and in his twenties is left in the dark. Whether his disciples, twelve young men, were involved with women, was something we did not need to know either." There is speculation that Jesus was involved with John, the "pupil Jesus loved a lot." According to the Dutch Authorized Version, those two sought each other out at the Last Supper. "One of his disciples was sitting in Jesus' lap." In the translation of the Bible from 1951, there is also physical contact: "One of the disciples loved by Jesus was at his bosom." In the latest official translation from 2004, the "Nieuwe Bijbelvertaling," any suggestion of





Paus Franciscus / Pope Francis

zestig verplichte leerstof voor gereformeerde en hervormde jongeren, legde een soort totaalverbod op seksualiteit op. Zondag 41, vraag 109 stelde het duidelijk: "Dewijl ons lichaam en ziel tempelen des Heiligen Geestes zijn, zo wil Hij, dat wij ze beide zuiver en heilig bewaren; daarom verbiedt Hij alle onkuise daden, gebaren, woorden, gedachten, lusten en wat den mens daartoe trekken kan." Voor de duidelijkheid: "Hij" is God.

Anno nu heeft de *Heidelberger Catechismus* alleen nog het karakter van een geloofsbelijdenis voor orthodox-protestanten.

De Rooms-katholieke leerstellingen staan tot vandaag, althans in theorie, nog fier overeind. Direct na de Tweede Wereldoorlog kwam er een herderlijk schrijven van de bisschoppen waarin ze waarschuwden voor de "wereldse geest" die

funest was voor huwelijk en gezin. In de roes van de bevrijding gingen velen zich te buiten aan uitpattingen. De bisschoppen zaten er als de kippen bovenop om die geest weer in de fles te krijgen. Het eerste naoorlogse kabinet komt onder leiding te staan van de diep gelovige katholiek Louis Beel. Hij begint samen met coalitiegenoot Partij van de Arbeid (sic!) een offensief tegen zedenverwildering.

Het gaat Beel om "de erkenning dat het Christendom voor zeer grote groepen in ons volk de bron is waaruit zij hun geestelijke krachten putten en welks redelijke normen door vele anderen van andere dan Christelijke overtuiging eveneens worden aanvaard."

### **Katholieke lente de kop ingedrukt**

In de jaren zestig "leek het wel of half Nederland seksueel aan het experimenteren sloeg." Van volksschrijver Gerard Reve verscheen *Nader tot U* (1966). De verheerlijking van homoseksualiteit die in dat boek plaatsvond moest volgens de gereformeerde senator Hendrik Algra verboden worden. Reve beloonde de Friese politicus door zijn tijdelijke onderkomen in het Friese Greonterp tot "Huize Algra" om te dopen. Phil Bloom verscheen naakt op de beeldbuis en de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) kende een record aantal leden. Gelukkig bleef de ANWB nog lang waken over de goede zeden op de Nederlandse kampeerterrinen. Gemengd kamperen mocht alleen gehuwd en in gezinsverband. Ongehuwden van "verschillend geslacht mogen zich een uur na zonsondergang tot zonsopgang niet gelijktijdig in een slaapruijme ophouden," zo schreven de reglementen voor. Daarmee was de ANWB misschien wel de eerste instantie die homoseksuele stellen voortrok...

In de Nederlandse katholieke kerk leek even een frisse wind te waaien door enkele

vrijmoedige uitspraken van bisschop Bekkers. Rome grijpt snel in door de benoemingen van de aartsconservatieve bisschoppen Simonis en Gijzen. Het bracht de redacteur geestelijk leven van het katholieke weekblad *De Tijd* tot de verzuchting dat "homofielen tenminste weten wat ze aan Gijzen en Simonis hebben, namelijk niets." Bisschop Simonis heeft een troostend woord

voor homofielen: "U bent geroepen tot een liefde van een hogere orde, een liefde die ook zonder seksuele contacten diep

menselijk en verrijkend kan zijn."

### **Protestanten zien het licht**

In 1987 roept de synode van de Gereformeerde Kerken op "tot volledige aanvaarding van homofiele gemeenteleden, ook in de ambten." De Nederlands Hervormde Kerk bleef niet achter. En zo is in deze tijd homoseksualiteit alleen een hot item in orthodoxe en evangelische kringen. Daar wordt meestal nog onderscheid gemaakt tussen "zijn" en "doen," tussen "homofilie" en "homoseksualiteit," tussen de geaardheid en

...leek het wel half Nederland seksueel aan het experimenteren sloeg...



Gerard Reve (foto Kippa)

physical affection between master and pupil has been avoided.

#### **DOGMA**

The "Heidelberg Catechism," obligatory reading material up to the 1960s for reformed youth, imposed a kind of total ban on sexuality. Sunday 41, question 109 is clear: "Because our body and soul are temples of the Holy Spirit, He wants us to keep them pure and sacred; He therefore forbids all impure acts, gestures, words, thoughts, lusts, and what will attract those." To be clear: "He" is God. Now, the "Heidelberg Catechism" only has the character of a creed for orthodox Protestants. The Roman-Catholic dogmas are still standing tall today, at least in theory. Directly after World War II, a pastoral from the bishops

appeared in which they warned for the "worldly spirits" that would ruin marriage and family life. In the flush of the liberation, many people indulged in excesses. The bishops acted quickly to suppress this worldly spirit. The first Dutch cabinet after World War II is led by the deeply religious catholic Louis Beel. With the Dutch Labor Party PvdA (sic), he starts a campaign against moral decline. Beel wants "the recognition that Christianity, for very large groups of our population, is the source from which they draw spiritual power, and its reasonable standards are also accepted by many others who do not share our Christian beliefs."

#### **CATHOLIC SPRING SUPPRESSED**

In the 1960s, it looked as if most of The Netherlands

was experimenting with sexuality. Popular author Gerard Reve published "Nader tot U" (Nearer to Thee, 1966). The glorification of homosexuality in this novel should be banned, according to reformed senator Hendrik Algra. Reve rewarded the Frisian politician by rechristening his temporary residence in the Frisian Greonterp to "Algra Residence." Phil Bloom appeared naked on television, and the Dutch foundation for sexual reform NVSH had a record number of members. Fortunately, the Royal Dutch Touring Club ANWB would watch over the morals on Dutch camping sites for quite some time. Mixed camping was only allowed when married or with the entire family. Singles of a "different gender are not allowed to be together in the same sleeping quarters from one hour after sunset to dawn," the regulations

specified. This possibly made the Royal Dutch Touring Club the first organization to favor homosexuals.

In the Dutch Catholic Church, there seemed to be a breath of fresh air because of some bold statements by Bishop Bekkers. Rome is quick to act by appointing the extremely conservative bishops Simonis and Gijzen. It made the editor Spiritual Life of the catholic magazine "De Tijd" complain that "at least homosexuals know what to expect from Gijzen and Simonis, namely nothing."

Bishop Simonis has some words of comfort for homophiles: "You have been called to a love of a higher order, a love that can be deeply human and enriching without physical contact."



“het praktiseren.” Die laatste term heeft vooral in refokringen en bij evangelikalen de bijklank van iets crimineels. Om dat “praktiseren” te verwerpen schermen orthodoxe christenen graag met een tekst uit de Romeinenbrief van Paulus. In de Statenvertaling klinkt de afschuw pas echt goed door: “ook de mannen, nalatende het natuurlijk gebruik der vrouw, zijn verhit geworden in hun lust tegen elkander, mannen met mannen schandelijkheid bedrijvend.” Dat leidt ertoe dat orthodoxe homofielen een grote worsteling doormaken. Zo is bijvoorbeeld de voorman van de Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond (HGJB), Herman van Wijngaarden, zelf celibatair homofiel. Dat betekent voor hem “zelfverloochening en kruis dragen.”

Maar los van de worstelingen in orthodoxere



Chromolithografie uit de tweede helft van de negentiende eeuw van Jezus en Johannes, ‘de leerling van wie Jezus veel hield’ / *Chromolithograph from the second half of the nineteenth century of Christ and John, ‘the pupil Jesus loved a lot’*

kringen is homoseksualiteit in protestantenland vrij ruimhartig geaccepteerd. De zware orthodoxen worden gezien als “goddelijke tegencultuur in Nederland.”

Binnen Rooms-katholieke kringen wordt, ondanks de uitspraken van de nieuwe Paus, vastgehouden aan de eeuwenoude leerstellingen.

“De keuze voor de kleine, zuivere kerk lijkt een vlucht naar voren.” Of zoals de oud-politicus Erik Jurgens het verwoordt: “De katholieke kerk wordt teruggebracht tot een heel kleine groep strenggelovigen.” Met alle gevolgen van dien, dat hebben de vele schandalen van de laatste jaren wel aangetoond...

### **Goddelijke tegencultuur**

In een bijzonder vlotte schrijftant neemt Rimmer Mulder ons mee langs de slaapkamers van kerkelijk Nederland. Hij toont overtuigend aan hoe “de” kerk zijn grip op de seks in de samenleving verloor. Toch had Mulder ook wat uitgebreider stil mogen staan bij de christelijke invloed op de huidige tijdgeest. Zo is het exemplarisch dat in de jaren zeventig het IKON-

### **...ons mee langs de slaapkamers van kerkelijk Nederland...**

pastoraat een vrijplaats was voor mensen met andere dan heteroseksuele gevoelens. Dominee Alje Klamer brak een lans voor iedereen die niet op het Bijbels gebaande pad kon lopen. Tegenwoordig is het IKON-pastoraat alleen nog bekend als “meldpunt voor misdragingen”...

Interessant was het ook geweest om de invloed van de Christen Unie (CU) op zedelijkheidsgebied aan een beschouwing te onderwerpen. Tijdens de kortstondige regeerperiode met de CU kwamen er allerlei thema’s nadrukkelijker op de politieke

agenda. Uitstapprogramma’s voor prostituees, loverboys, seksverslaving, het zijn allemaal thema’s van deze tijd. Razzia’s op prostituees waren in de jaren zeventig ondenkbaar, maar zijn tegenwoordig aan de orde van de dag. Hoe kwam hier de agendasetting tot stand?

Die vragen vallen buiten het bestek van Mulder’s boek. Ergens moet er een grens worden getrokken.

Wat Rimmer Mulder ons voorschotelt is een boek vol kostelijke leesstof. Dat is ook wat waard. “De kerk moet overwinteren. Daar denken katholieke en protestantse fundi’s gelijk over. Ze willen zich handhaven als de goddelijke tegencultuur in een hedonistische, materialistische omgeving. [...] Het zijn kleine, bloeiende nederzettingen in een steeds leger landschap.” Amen.

Rimmer Mulder, *Seks en de kerk: Hoe Nederland zijn kuisheid verloor*, Amsterdam: Atlas Contact, 2013, 288 pag., paper, ISBN 9789045016863, € 19,95

### **PROTESTANTS SEE THE LIGHT**

In 1987, the Synod of the Dutch Calvinist Churches calls for “complete acceptance of gay members of the congregation, including those in posts.” The Dutch Reformed Church followed suit. And that is why, at this point in time, homosexuality is only a hot item in orthodox and evangelical churches. Those churches usually differentiate between “being” and “doing,” between “sexual orientation” and “practicing” it. Especially in reformed circles, this last term has a connotation of something criminal. Orthodox Christians love to use a text from the Roman letter by Paul to reject this “practicing.” In the Dutch Authorised Version, the loathing really hits home: “also the men, refraining from the natural use of women, have become heated in their lust for one another, men with men in lewdness.”

This results in orthodox homosexuals having to undergo a huge struggle. For example, the president of the Reformed/Calvinist Youth League HGJB, Herman van Wijngaarden, is a celibate homosexual. To him, this means “self-denial and bearing a cross.”

But besides this struggle in orthodox circles, homosexuality in this protestant land is quite generously accepted. The orthodox are seen as the “divine counter-culture in The Netherlands.” Despite of the recent statements by the new Pope, Roman-Catholic circles hold on to their century-old dogmas. “The choice for a small and pure church seems a flight forwards.” Or, as former politician Erik Jurgens phrases: “The Catholic church is reduced to a very small group of strict believers.” With all its consequences, revealed by the many scandals over the last years...

### **DIVINE COUNTER-CULTURE**

In a smooth style of writing, Rimmer Mulder takes us on a tour of the Dutch ecclesiastical bedrooms. He convincingly shows how “the church has lost its grip on sex in society.” Yet, Mulder could have given the influence of Christianity on the current Zeitgeist some more thought in his book. It is typical that in the seventies, the pastorate of the interdenominational Dutch broadcaster IKON for example, was a sanctuary for people with other than heterosexual feelings. Reverend Alje Klamer stood up for everyone who was unable to walk the righteous path of the Bible. Nowadays, the IKON pastorate is only known as a misconduct complaints office. It would have been interesting to review the influence of the Dutch political party the Christen Unie (CU) on issues of morality. During its brief period in

government, the CU more pointedly put various themes on the political agenda. Exit programs for prostitutes, lover boys, sex addiction, all themes of this time. Raids on prostitutes were unthinkable in the 1970s, but are now normal again. How were these issues put on the agenda? Those questions are outside the scope of Mulder’s book. A line has to be drawn somewhere.

Rimmer Mulder presents us with a book full of priceless reading. That is worth something. “The church needs to survive. That is something both catholic and protestant fundamentalists agree on. They want to maintain themselves as the divine counter-culture in a hedonistic, materialistic world. [...] They are a small, but flourishing settlements in an increasingly empty landscape.” Amen.